

Journal – spärra, tillfälligt häva, ta bort spärr

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)

[Bakgrund](#)

[Definitioner och begrepp](#)

[Spärrhantering i Cosmic](#)

[Spärrhantering i olika system/applikationer](#)

[Tillfällig hävning av spärr](#)

[Ta bort spärr](#)

[Praktiskt på vårdenheten](#)

[Uppföljning](#)

[Referenser och bilagor](#)

[Uppdaterat från föregående version](#)

Rutinen är inte fullständig men ska användas tillsvidare.

Syfte

Beskriva hantering och administration för journalspärr samt vilka applikationer som har teknisk möjlighet att hantera spärr.

Bakgrund

Enligt patientdatalagen (PDL 2008:355) har enskild patient rätt att begära spärr för att skydda sina uppgifter i journalen. Vårdokumentation som patienten inte vill ska bli tillgänglig för andra vårdenheter eller vårdgivare ska tekniskt kunna spärras. Dock kan patienten aldrig spärra uppgifter inom den vårdenhet där hen behandlas, det vill säga vårdpersonal på en klinik där hen är patient kan alltid ta del av den information som finns inom kliniken.

Det finns två olika typer av spärrar. En yttre spärr döljer journaluppgifter mellan vårdgivare och inre spärr är mellan vårdenheter. Information från spärrade vårdenheter och andra vårdgivare visas inte i system där spärr är tekniskt möjligt. Se tabell nedan.

Definitioner och begrepp

Offentliga vårdgivare är statlig myndighet, region och kommun som har ansvar för hälso- och sjukvård.

Privat vårdgivare är juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver och ansvarar för hälso- och sjukvård.

Vårdenhet är en organisatorisk enhet som tillhandahåller hälso- och sjukvård, till exempel en vårdcentral eller klinik.

Yttre spärr – spärr runt **vårdgivares** journalinformation. En yttre spärr runt en vårdgivare förhindrar att personal hos andra vårdgivare kan läsa innehållet i patientens journal.

Inre spärr – spärr runt **vårdenhets** journalinformation. En inre spärr runt en vårdenhet döljer patientens journaluppgifter både för andra vårdenheter inom Region Halland och för privata vårdcentraler samt för vårdgivare utanför Region Halland. Man kan inte spärra enbart en vårdenhets mottagning eller avdelning, utan en inre spärr gäller för en hel vårdenhet.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (tidigare begrepp sammanhållen journalföring) möjliggör att hälso- och sjukvårdspersonal inom en vårdgivare eller omsorgsgivare under vissa förutsättningar kan få direktåtkomst till annan vårdgivares digitala journalhandlingar och andra personuppgifter som behandlas för ändamål som rör vårddokumentation.

[Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation – samlat stöd för vårdgivare och omsorgsgivare - Socialstyrelsen](#)

[Ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation – Meddelandeblad \(socialstyrelsen.se\)](#)

HOSP är en vedertagen förkortning för Hälso- och sjukvårdspersonal. Se [Socialstyrelsens webbsida](#) för definition.

Spärrhantering i Cosmic

Spärrar skapas och tas bort i en extern tjänst som Cosmic hämtar information ifrån. Spärrar kan tillämpas på patienter med personnummer, samordningsnummer och nationella reservnummer. Om spärrad information finns visas en ikon på dess plats. Spärrar visas även i fönstret Patientkort. I Cosmic skapas inga journalreferenser för spärrar.

Yttre spärr

Yttre spärrar används när en patient väljer att inte ingå i sammanhållen journalföring. Detta innebär att ingen användare utanför den vårdgivare där spärren skapades kan få direkt tillgång till patientens spärrade information. En yttre spärr i Cosmic indikeras med ikonerna för yttre spärr. Användare kan erhålla ytterligare information om ikonerna via tooltip. En yttre spärr kan inte öppnas från Cosmic. Vid försök att öppna spärrad information visas ett meddelande.

För att få tillgång till information dold med en yttre spärr finns det två olika sätt. Det ena kräver att patienten själv begär att spärren ska öppnas och det andra uppstår vid en nödsituation där vårdgivaren kan begära att den vårdgivare som satt spärren tillfälligt häver den.

Inre spärr

Inre spärrar används när patienten önskar dölja information inom en vårdgivare. Detta innebär att informationen kommer att döljas för alla användare utanför den enhet där informationen dokumenterats. Patienten kan bestämma ett tidsintervall för hur länge en spärr ska gälla för viss information. I annat fall kommer spärren att gälla till dess patienten vill ändra den. Information som är dold med en inre spärr i Cosmic visas med en ikon för inre spärr. Användaren kan få ytterligare information om spärren via tooltip. En utomstående

vårdgivare kan inte få tillgång till spärrad information för en patient hos en annan vårdgivare. Inre spärrar kan öppnas temporärt i Cosmic. För att öppna en inre spärr krävs patientens samtycke. I de fall patienten inte kan ge sitt samtycke, till exempel på grund av medicinska skäl, kan nödöppning användas. Spärren förblir öppen tills användaren loggar ut från systemet. I menyval *Journal*, i vyerna kronologisk vy och sökordsbaserade vyn samt i fönstret *Vårdprocessöversikt* kan flera spärrar öppnas samtidigt med patientens samtycke eller via nödöppning.

Spärrhantering i olika system/applikationer

För de system som saknar teknisk möjlighet att spärra information har patienten möjlighet att begära loggutdrag och på så sätt kunna se vem som tagit del av journalinformationen – se rutin [Loggutdrag till patient.docx \(sharepoint.com\)](#)

System/applikation	Tekniskt möjligt att spärra?	Kommentarer
Cosmic	Ja	Uppmärksamhetsinformation kan ej spärras
VAS	Ja	-
NCS	Nej	
Nationell patientöversikt (NPÖ)	Ja	Läkemedel och uppmärksamhetsinformation kan undantas
VAS E-arkiv	Ja	
Mitt Vaccin	Ja	
Obstetrix	Nej	
Provisio	Nej	
PMO	Nej	
Pascal	Nej	
AKNet	Nej	
Cytobase	Nej	
Lifecare	Nej	Patient kan neka eller ta bort samtycke för digital hantering av pågående vårdplan. För avslutade vårdplaner kan inte samtycket tas bort.
Webcert	Ja	
Rehabstöd	Ja	
Vidiview	Nej	
Aweria	Nej	
Carita	Nej	

Plattform 24	Nej	
--------------	-----	--

Spärra journaluppgift

Journalervice Halland är en regional funktion som har uppdrag att ta emot och administrera patientens begäran om journalspärr. Patienten kontaktar Journalervice via:

- I första hand via inloggat läge 1177. På startsidan under Övriga tjänster – Journalervice Halland väljer patienten ärendetyp Spärra journal eller häva spärr av journal - Vårdens åtkomst till journalen och fyller i formuläret.
- Via telefon 076-777 28 63 där patienten kan lämna ett meddelande och bli uppringd inom tre arbetsdagar.

Endast patienten själv har rätt att begära journalspärr för direktåtkomst i elektronisk journal. Utan patientens begäran får uppgifter inte spärras. Inkommen begäran räknas inte som en journalhandling och ska därför inte skannas till e-arkiv.

Information om risker med att spärra journal

I Journalervice uppdrag ingår att informera patienten om risker med och konsekvenser av att spärra sin journal. Följande information ges till patienten:

- Vad en yttre och inre spärr innebär.
- Att en spärr skulle kunna innebära att patientens vård försenas eller försvåras.
- Att en spärr inom vårdgivaren (inre spärr) kan öppnas med patientens medgivande eller vid nödsituation.
- Att spärr hos andra vårdgivare (yttre spärr) inte kan hävas av vårdpersonal utan måste tas bort för att vårdpersonal ska kunna ta del av informationen.
- Skriftlig information skickas till patient – [Patientinformation - Spärr av patientjournal](#)

Risksamtal med patienten ska alltid genomföras innan eventuell spärr läggs. Om patienten efter riskbedömningen fortfarande vill spärra sina journaluppgifter registreras spärren. Risksamtalet är enbart information till patienten och ska därför inte dokumenteras i journalen.

Barn och ungdomar under 18 år

I takt med stigande utveckling och mognad förfogar barn och ungdomar under 18 år själva över sin sekretess. Det innebär att barn och ungdomar som ännu inte fyllt 18 år själva kan begära spärr förutsatt att barnet av legitimerad HOSP eller kurator bedöms ha uppnått tillräcklig mognad och utveckling.

När HOSP/kurator på aktuell vårdenhet eller Journalervice har bedömt att barnet/ungdomen har tillräcklig mognad och fått information om risker och konsekvenser administreras begäran om spärr.

Vårdnadshavare till ett barn har inte rätt att spärra barnets uppgifter.

Tillfällig hävning av spärr

Samtycke

För att ta del av spärrad uppgift vid tillfällig hävning ska det finnas en vårdrelation, uppgifterna ska behövas för den fortsatta vården och patienten ska ha lämnat sitt samtycke. Samtycket ska registreras i Cosmic, i menyn Samtyckeshantering. Om patienten inte lämnat sitt samtycke får uppgifterna inte läsas.

Nödsituation - vid akuta tillstånd då det finns spärrade uppgifter

HOSP kan i akuta situationer nödöppna en spärrad journal som finns inom den egna vårdgivaren. Exempelvis så kan en HOSP på en vårdenhets inom specialistsjukvården öppna en spärrad anteckning om sådan finns inom närsjukvården. Det går dock inte för HOSP:en att nödöppna och ta del av spärrad information hos en privat vårdenhets eftersom denna är en egen vårdgivare.

När en nödöppning sker ska det registreras i Cosmic, i menyn *Samtyckeshantering*.

Ta bort spärr

Patienten kan när som helst begära att spärran tas bort genom att kontakta Journalservice.

- I första hand via inloggat läge 1177. På startsidan under *Övriga tjänster – Journalservice Halland väljer patienten ärendetyp Spärra journal eller häva spärr av journal - Vårdens åtkomst till journalen och fyller i formuläret.*
- Via telefon 076-777 28 63 där patienten kan lämna ett meddelande och bli uppringd inom tre arbetsdagar.

Praktiskt på vårdenheten

- Om patienten lagt en inre spärr och är på ett läkarbesök i Region Halland, så kan patienten ge läkaren tillåtelse att, i samförstånd med patienten, tillfälligt öppna den spärrade journalen.
- Om patienten spärrat sin journal och vill att HOSP hos annan vårdgivare ska kunna läsa i journalen, bör patienten i god tid före besöket be Journalservice att häva spärran.

Uppföljning

Årlig uppföljning sker på antal lagda spärrar per månad, om det är inre eller yttre spärr som lagts samt antal hävda spärrar.

Referenser och bilagor

Blanketter

[Journal spärr - Blankett.docx \(sharepoint.com\)](#)

Regionala rutiner

[Sekretess och samtycken i vården.docx \(sharepoint.com\)](#)

[Behörig och obehörig åtkomst till patientjournalen.docx \(sharepoint.com\)](#)

[Barn och ungdomars rätt att bestämma.docx \(sharepoint.com\)](#)

Patientinformation

[Patientinformation – Spärr av patientjournal](#)

[Information till dig som patient – patientjournalen.docx \(sharepoint.com\)](#)

Övriga bilagor

[Spärra uppgifter mellan vårdgivare och omsorgsgivare. För hälso- och sjukvården och socialtjänsten. - Socialstyrelsen](#)

[Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården \(socialstyrelsen.se\)](#)

Uppdaterat från föregående version

Rutinen är uppdaterad och anpassad utifrån funktionalitet i Cosmic